

BESZÁMOLÓ

Sepsi D. Tibor:

“Magyarországon a kampánykorrupció jobban teljesít”

Kampány- és pártfinanszírozási szakértők értékelték a 2014-es országgyűlési képviselőválasztást

2014. április 28-án „Kampánykód 2” címmel a Jövőképp! – Fiatalok Magyarorszáért! Egyesület (Jövőképp!) szervezésében értékelő és összegző fórumbeszélgetést tartottak a téma szakértőinek a részvételével. A múlt heti rendezvény a 2014. március 6. napján „Kampánykód – Csökkenő politikai látótávolság”¹ címmel az ELTE Állam- és Jogtudományi Karán megtartott előadás folytatásaként a Transparency International Magyarország (TI Magyarország), az atlatszo.hu és a k-monitor.hu közös kezdeményezésének, a 2010 után másodszor is elindított kepmutatas.hu projektnek a lezárását és a 2014. április 6-án zárult országgyűlési választási kampány korrupciós szempontból történő értékelését tűzte ki célul.

A beszélgetés résztvevői Martin József Péter, a TI Magyarország ügyvezető igazgatója, Ligeti Miklós, a TI Magyarország jogi igazgatója, Bodoky Tamás, az atlatszo.hu főszerkesztője, Varga Áron a K-monitor projektvezetője, illetve Orbán Balázs, a Századvég Alapítvány kutatási igazgatója voltak. A beszélgetést Pócza István, a Jövőképp! egyesület elnöke moderálta.

Martin József Péter a konferencia nyitányaként megállapította, hogy Magyarország rossz korrupciós teljesítményt tudhat a magáénak, hiszen a TI Magyarország által készített **korrupciós percepció indexen² hazánk a 47. helyen szerepel, és ezzel a helyezéssel az Európai Unió 28 tagállama között is az alsó harmadban (20. helyezés) vagyunk**, továbbá az Eurobarométer 2013. évi felmérése³ szerint a magyarországi megkérdezettek 89 %-a gondolja úgy, hogy hazánkban a korrupció komoly probléma, miközben az uniós átlag 76%.

Ligeti Miklós a pártfinanszírozással kapcsolatos jogszabályokat és a „kepmutatas.hu” elnevezésű kampánymonitorozási projektet elemezve megállapította, hogy a hatályos szabályozás gerincét adó, a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény, az országgyűlési képviselők választása kampányköltségeinek az átláthatóvá tételéről szóló 2013. évi LXXXVII. törvény és az Alaptörvény politikai reklámokkal kapcsolatos 5. sz. módosítása felemás szabályozást alakított ki. **Jó és előremutató** az egyéni képviselőjelöltek kampánytámogatásának és a politikai hirdetéseknek a

---

¹ A rendezvény összefoglalója elérhető: <http://jovokepp.hu/rendezvenyek/kampanykod-csokkeno-politikai-latotavolsag/osszefoglalo> (Letöltve: 2014.10.10.).

² Transparency International: *Indexek és jelentések*. <http://www.transparency.hu/INDEXEK> (Letöltve: 2014.10.10.).

³ Transparency International: *Az Európai Unió jelentést készített a tagállamok korrupciós helyzetéről*. http://www.transparency.hu/Az_Europai_Unio_jelentest_keszitett_a_tagallamok_korrupcios_helyzeterol?bind_id=76 (Letöltve: 2014.10.10.).

szabályozása, sőt, az is üdvözlendő, hogy végre van kampányfinanszírozási szabályozás. **Gyengéje ugyanakkor az új szabályozásnak, hogy „megfeledkezik”** az európai parlamenti és az önkormányzati választásokról, valamint nem vesz tudomást a köztéri plakátok létezéséről, nem kezeli az ún. „CÖF-jelenséget” és a Kormány „önkampányát” (igaz, ezen némileg enyhít a Kúria azon döntése, mely a TV2-ben megjelenő, a Kormány által megrendelt „Magyarország jobban teljesít” szlogent tartalmazó közérdekű közleményeket/társadalmi célú hirdetéseket politikai reklámnak minősíti), továbbá kedvező táptalajt nyújt a „kamu- vagy bizniszpártok” megjelenésének. További hiányossága az új kampányfinanszírozási szabályoknak az ellenőrzés gyengesége. A pártok kampányköltségei felett örködni hivatott Állami Számvevőszék az eddigi választási kampányokat követően pusztán formális ellenőrzéseket hajtott végre és nem vizsgálta azt, hogy a pártok által bemutatott számlák a tényleges kiadásokra vonatkoznak-e. Folyamatba épített ellenőrzést, amely a kampány menetében is számadásra, például a költségeket nyilvánosságra hozó kampányszámla vezetésre kötelezné a pártokat és a jelölteket, egyáltalán nem rendelkezik a törvény.

A kepmutatas.hu projekt módszertanát ismertetve Ligeti Miklós elmondta, hogy **kutatásuk során minimális szerepet engedtek a becslésnek**, és ebben kiemelt szerepe volt különböző sajtó- és hirdetésmonitorozó szolgáltatásoknak, a Budapesten és vidéki nagyvárosokban tevékenykedő önkéntesek rendezvényfigyelésének. **A becslés azonban elkerülhetetlen volt a BKV járművein szereplő hirdetésekkel és a Mahir Cityposter Kft. hirdetőfelületein szereplő plakátokkal kapcsolatban**, mivel ezen két szolgáltató nem adott meg konkrét számokat a náluk megjelenő hirdetésekkel kapcsolatban.

A kutatás eredményei alapján⁴ a TI Magyarország munkatársai arra a következtetésre jutottak, hogy a **Fidesz-KDNP a CÖF és a Kormány által elköltött összegekkel együtt közel négyszer annyit költött, mint amennyi megengedett**, de a civil és kormányzati tétel nélkül is mintegy háromszorosan lépte túl a költségi limitet. A kampányfinanszírozásról szóló törvényben meghatározott **küszöböt egyébként mind a baloldali összefogás pártjai mind pedig a Jobbik átugrotta**, a vonatkozó szabályt az Országgyűlésbe bejutott pártok közül **egyedül az LMP nem sértette meg**. Ligeti Miklós kiemelte még, hogy a **„bizniszpártok” visszaéléseire utalhat**, hogy az Országgyűlésbe be nem jutó pártok részére kiosztott **mintegy 3 milliárd forint összegű állami támogatás alig több, mint tizedének megfelelő összeg elköltését támasztják alá a kutatás adatai**.

A TI Magyarország munkatársainak bevezetőjét követően **Orbán Balázs az új szabályozás pozitívumaként azt emelte ki, hogy az rendkívül nyitottá vált új formációk megjelenésére. Szerinte** az, hogy a kispártok költségei nem feltétlenül jelentek meg látható módon (plakátok és tényleges kampánytevékenység formájában) az önmagában nem jelenti a támogatás elcsalását, hiszen az általuk megszerzett állami támogatás szolgálhatta a hosszú távú építkezést is infrastrukturális beruházások (pl. pártiroda) formájában.

---

⁴ Elérhető: <http://kepmutatas.hu/kampanymonitor-2014/> (letöltve: 2014.10.10.).

Bodoky Tamás örömtelinek tartja, hogy az ajánlási rendszer liberálisabbá vált, de szerinte elgondolkodtató, hogy homályos eredetű, új formációk könnyedén országos listát tudtak állítani, míg például a már évek óta megalakult 4K! nem. Az atlatszo.hu főszerkesztője szerint továbbra is nagy **hiányossága a rendszernek, hogy nem tesz komoly lépéseket az átláthatóság irányában**, állami szervek, szereplők továbbra is csak hosszadalmas és költséges pereskedést követően hoznak nyilvánosságra közérdekű adatokat, és hogy Csizmadia László, aki a CÖF szóvivője, egyben döntéshozóként a civilszervezeteknek nyújtandó kormányzati támogatások felett is rendelkezhet.

A lakosság tisztában van a kampányfinanszírozás tisztességtelenségével

A beszélgetés következő szakaszában Martin József Péter egy a TI Magyarország által márciusban megrendelt közvéleménykutatás adataira hivatkozott, mely szerint **a megkérdezettek 8 %-a gondolta úgy, hogy a kampányolás finanszírozása tiszta lesz**, 62 % szerint a baloldal, míg 55 % szerint a jobboldal a korruptabb ilyen tekintetben. A TI Magyarország ügyvezető igazgatója szerint **a baloldal rosszabb eredménye háttérben a Zuschlag- és a Simon-ügy, illetve a megkérdezettek pártpreferenciája állhat**. Ez utóbbit Bodoky Tamás is megerősítette, aki az atlatszo.hu cikkeihez írt kommentekből szintén azt látja, hogy az egyes ügyeket aszerint ítélik meg az olvasók, hogy mely párt áll közelebb hozzájuk.

Orbán Balázs felvetette, hogy **a korrupció felosztható ún. „jól követhető korrupciós” ügyekre** (mint a megítélése szerint pártfinanszírozási jellegű Simon-ügy), melyeknek büntetőjogi következményei is lesznek/lehetnek, **és nem korrupciós, de tisztességtelen ügyekre** (mint amilyen pl. a kampányköltségi limit túllépése), amelyeknek nincsen sem büntetőjogi sem más jogi következménye. Ezt a felosztást egyébként vitatta Varga Áron, aki szerint a limit túllépése önmagában ugyan nem bűncselekmény, de mindenképpen **magyarázatra szorul az, hogyha az egyes pártok többszörösét költik el az állami támogatásuknak, akkor azt milyen forrásból egészítik ki**, illetve a háttérben meghúzódó bőkezű névtelen **támogatók mit kérnek cserében** a támogatásért. Ezzel egyetértve tette hozzá Martin József Péter, hogy a TI Magyarország a munkája során **nemcsak a rendőrségi ügyeket** tekinti korrupciónak, hanem **minden olyan esetet, amely kapcsán a közhatalommal vagy a közbizalommal élnek vissza** azok birtokosai.

„Ez a minimum!” program

Pócza István ehhez kapcsolódó kérdésére mutatta be Varga Áron a k-monitor.hu, atlatszo.hu és a TI Magyarország közös kezdeményezését, **a 6 pontból álló „Ez a minimum!” elnevezésű korrupció elleni csomagot**,⁵ melyek a korrupció fő **okainak** (pl. pártok állami támogatásának elégtelensége, a közbeszerzési eljárások, a törvényalkotási folyamat, illetve a közérdekű adatok átláthatóságának hiánya) **megszüntetését vagy enyhítését célozzák**. Ezt a programot már több mint 1000 fő támogatja aláírásával, illetve kettő párt – a DK és az Együtt-PM – vállalt kötelezettséget annak végrehajtására kormányzati pozícióban.

⁵ Elérhető: <http://www.ezaminimum.hu/> (Letöltve: 2014.10.10.).

A témához kapcsolódva Bodoky Tamás azt jegyezte meg, hogy – vélhetően az irracionális magyar pártlogika miatt – az „Ez az minimum!” kezdeményezést az azzal egyébként szimpatizáló LMP csak azért nem írta alá, mert „**azt Bajnaiék már aláírták**”, míg Orbán Balázs arra hívta fel a figyelmet, hogy a Fidesz-KDNP által elfogadott Alaptörvény tette lehetővé, hogy kiderüljön: a KÖZGÉP tényleges tulajdonosa Simicska Lajos.

Állami támogatás vs. közvetett társadalmi költségek

Ligeti Miklós a beszélgetés következő szakaszában kijelentette: **„költsön jó sokat az állam pártokra, végső soron a demokráciára,” mert a tiszta és átlátható forrásból származó támogatás még mindig kisebb társadalmi költséggel jár, mint a tisztázatlan eredetű magántámogatás miatti korrupció, illetve a közbizalom hiánya.** A tiszta és átlátható forrás megteremtésére több modell is van, de magyarországi viszonyok között a közbizalom megerősítésére és a korrupció visszaszorítására a legalkalmasabb a pártok állami támogatása. Érdekességként említette meg a TI Magyarország jogi igazgatója, hogy például **az Egyesült Államokban nem alkalmazzák a politikai pártok állami támogatását, az Egyesült Királyságban pedig tilos a kormányzó párt állami támogatása.** A brit közvélemény tisztában van vele és elfogadja, hogy a hatalom birtokosa ilyen-olyan kreatív kerülőutakon, de megoldja saját maga támogatását.

„Ne kapjanak a pártok állami támogatást!”

- jelentette ki provokatívan Pócza István, **amely javaslatot a résztvevők egyöntetűen határozottan elutasítottak, a meghívott szakértők álláspontja szerint ez rossz irány lenne.** Varga Áron felidézte, hogy korábban voltak tervek az állami támogatás teljes megszüntetésére, de ez végül a parlamenti pártok közötti politikai alku miatt elmaradt. **Ha megvalósult volna, az gyakorlatilag ellehetlenítette volna az ellenzéki pártok működését,** és helyrehozhatatlan károkat okozott volna a demokráciának.

Bodoky Tamás szerint kelet-közép-európai viszonyok között, ahol teljesen hiányzik a fundraising kultúrája, és a választópolgárok készsége az általuk támogatott párt anyagi támogatására, **az állami támogatás megszűnése gyakorlatilag a többpártrendszer megszűnését eredményezné.** Hozzátette, hogy egyébként az immáron két cikluson át tartó kétharmados országgyűlési többség olyan aránytalanságot eredményez az állami támogatások elosztásában a kormánypárt-ellenzék viszonylatban, aminek következtében **a többpártrendszer gyakorlati megszűnése már tulajdonképpen be is következett.**

Martin József Péter a fentiekhez még annyit tett hozzá, hogy **nem pusztán az állami támogatás léte-nemléte, illetve nagysága a fontos, hanem ugyanilyen kiemelt szerepe van az átláthatóságnak** (pl. közérdekű adatok nyilvánossága) illetve az ellenőrzésre jogosult állami szervek (pl. Állami Számvevőszék, választási bizottságok) **szankcionálási lehetőségeinek és szerepfelfogásának** (pl. ne utasítsák el a kettős ajánlások ellenőrzését erőforráshiányra hivatkozással).

* * *

A rendezvény zárásaként a közönség kérdéseire válaszolva Ligeti Miklós kifejtette, hogy tekintettel arra, hogy **csak jelölő szervezetek kezdeményezhetik az Állami Számvevőszék ellenőrzési eljárását**, ezért a TI Magyarországnak nem áll módjában ezek ellen fellépni, bár észrevételeiket természetesen megküldik az ÁSZ-nak. A közönségből érkező azon felvetésre, hogy akkor **a TI Magyarország el kíván-e elindulni a következő országgyűlési választáson**, hangos nevetés volt a reakció mind a meghívott szakértők, mind pedig a közönség soraiban.

Tekintettel arra, hogy az EP-választásra és az önkormányzati választásra nincsen a pártok számára meghatározott költségplafon, a „Kampánykód 2” rendezvény egyben a TI Magyarország, a k-monitor és az atlatszo.hu kampánymonitorozási tevékenységének a lezárását is jelenti 2014-ben, de **folytatása következik várhatóan 2018-ban**.